

LOGOPÉDIA SZAKIRÁNY

Kurzuskód	Kurzusnév	Tagozat	Tantervi félév
LBLO-422	Terepgyakorlat	Levelező	8.
Óraszám	Kreditérték	Kurzus típusa	Értékelés formája
45 óra	14 kredit	kötelező	gyakorlati jegy

1. Bevezető és általános célkitűzések

1.1. A terepgyakorlat célja és feladatai

Ismertesse meg és mélyítse el a beszéd-, hang- és a nyelvi zavarok (verbális és/vagy grafikus), valamint a diszlexia, a diszkalkulia vizsgálatának, megelőzésének és kezelésének gyakorlatát a különböző logopédiai szintereken, alapozza meg a korszerű elméletek alkotó alkalmazását, fejlessze a logopédiai munkához szükséges készségeket, képességeket, hogy a hallgató megfelelő jártassággal rendelkezzen az egyes logopédiai kórformák kezelésében, a team-munkában és a kompetenciában.

Segítse elő személyiségének formálódását a hatékony terápiás munka érdekében. Járuljon hozzá hivatástudatának, gyermekszeretetének és gyógypedagógiai szemléletének elmélyüléséhez.

Keltse fel a folyamatos továbbképzés igényét a logopédia, a kapcsolódó szaktudományok és a személyiségfejlesztés területén, ezzel járulva hozzá az értelmiségi lét igényének kialakításához.

1.2. Tartalma

Felkészítés a logopédiai tevékenységre a szakiránynak megfelelő szintereken (korai fejlesztés, óvodai, iskolai, ambuláns ellátás), a prevenció, a tanácsadás, a vizsgálat, és a terápia gyakorlati alkalmazására az egyes kórképek sajátosságainak figyelembevételével.

A differenciáldiagnózisnak és a folyamatdiagnózisnak megfelelő kezelési tervek, tanítási tervezetek és óravázlatok készítésének módjai.

Az oktatási, szemléltető és speciális eszközök, valamint a különböző terápiás eljárások segédanyagainak alkalmazása.

A logopédiai foglalkozások kórképeknek, életkornak, terápiás eljárásoknak és a személyiségnek megfelelő felépítése, a logopédiai terápiás alapelvek érvényesítése az óravezetésben. Az alkalmazott módszerek és eszközök felhasználásának lehetőségei és kombinációi. A logopédiai minősítés kategóriái, tartalma és alkalmazása.

A logopédiai tevékenységet végző nevelési és oktatási, pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmények működési rendjének, tartalmának megismerése, rendtartásának és a házirendjének betartása. A logopédiai adminisztrációs munka gyakorlati elsajátítása.

A logopédus kezelési órán kívüli tevékenységének megismerése. Kapcsolattartás a beszéd-, hang- és nyelvi zavarokkal küzdő, valamint a diszkalkuliás (továbbiakban összefoglalóan beszédhibás) környezetével (család, óvoda, iskola, munkahely) és a segítő szakemberekkel (szakorvosok, pszichológusok, stb.).

Részvétel logopédiai szűrésen, tanácsadáson, szülői értekezleten, családlátogatáson.

2. A terepgyakorlat rendje és minősítése

2.1. Helye

Budapest és az ország területén, az adott félévben felkért logopédiai intézetek, oktatási intézmények, pedagógiai és logopédiai szakszolgálatok.

2.2. Formája

Egyéni logopédiai gyakorlat mentoroknál.

3 hét, 45 óra (levelező tagozat, két szakirány)

6 hét 90 óra (levelező tagozat, egy szakirány)

2.3. Előfeltétele

A Logopédiai gyakorlat 1., 2., 3. teljesítése.

2.4. Szervezése

A hallgató a 8. félévben terepgyakorlatot teljesít a mentor logopédus óraszámában, - Ennek helyét a tanszék határozza meg a hallgatókkal történő előzetes egyeztetés alapján. Ez nem egyezhet meg a hallgató munkahelyével.

A hallgató a gyakorlat megkezdése előtti héten telefonon érdeklődik az intézmény igazgatójánál vagy a mentortanárnál, hogy felvilágosítást kapjon a gyakorlat első órájának helyéről és idejéről.

A hallgató és a mentor a félév első hetében megküldi a Fonetikai és Logopédiai Tanszéknek a féléves gyakorlat órarendjét és az órák helyszínét.

A gyakorlattal kapcsolatban felmerülő nehézségek esetén a hallgató a Fonetikai és Logopédiai Tanszék megbízott oktatóját értesíti.

A hallgató a terepgyakorlat első napján a tanítási óra megkezdése előtt 15 perccel jelentkezik mentoránál.

2.5. Célja

A hallgató az elméletben elsajátított kórképek ismereteit, valamint az 5., 6. és 7. félévben teljesített „Logopédiai gyakorlatok” tapasztalatait újabakkal egészítse ki, valamint a féléves munka során tapasztalja meg a logopédiai terápiák folyamat-jellegét.

A logopédiai hospitálások, tanítások, terápiás foglalkozások járuljanak hozzá a hallgatók logopédiai ismereteinek tudatos és kreatív alkalmazásához. Bővítsék, egészítsék ki és mélyítsék el azt a logopédiai terápiás tevékenység tapasztalataival, különböző kórképek területén.

Egy intézményen belül ismerje meg a logopédiai tevékenység színtereit, formáit, folyamat-jellegét (szűrés, prevenció, tanácsadás, vizsgálat, terápia, utógondozás).

2.6. Feladata

Szerezzen tapasztalatot az oktatási intézmény logopédiai munkájáról, szervezési kérdéseiről, tartalmáról és feltételeiről.

Ismertesse meg a hallgatót az adott szervezeti formában kezelt beszédhibás gyermekek és felnőttek státuszával (vizsgálat, differenciál-diagnózis), az erre épülő terápiás tervvel és a terápia folyamatában éppen aktuális logopédiai feladatokkal. Ismerje meg a feladatok megvalósulásának menetét az alkalmazott terápiás eljárásban.

Az intézmény jellegétől függően nyerjen betekintést a logopédiai csoportok kialakításának szempontjaiba és ezek gyakorlati megvalósításába (szűrés, felvétel, vizsgálat, csoportszervezés).

Szerezzen gyakorlatot a logopédiai dokumentáció (előjegyzési és haladási napló, tasakok) vezetésében.

Nyerjen betekintést a logopédus és a teamben dolgozó többi szakember munkájába. Szerezzen tapasztalatot a logopédiai kompetencia határainak megismerésében. Segítse az alkalmazott terápiás eljárások elsajátítását.

Szupervízióval szerezzen tapasztalatot az egyes logopédiai kórképek vizsgálatában.

2.7. Tartalma, óra- és kreditszáma

Az intézmény profiljától és a beszédhibás csoportok összetételétől függően a már megismert kórképekhez kapcsolódik.

- A logopédiai intézet, pedagógiai és logopédiai szakszolgálat, EGYMI, korai fejlesztő központ, beszédjavító óvoda, iskola céljának, feladatainak, működési rendjének megfigyelése.
- Bemutató tanítások hospitálása, tanítások és vizsgálatok végzése, elemzése, terápiás tervek készítése.
- Részvétel a tanszéki és a mentori konzultációkon, esetmegbeszéléseken.
- Portfólió készítése, bemutatása.
- Az intézmény által meghatározott tevékenységekben való részvétel.

A Terepgyakorlat óra- és kreditszámai

TEVÉKENYSÉGTERÜLET	ÓRASZÁM/HÉT	KREDITÉRTÉK
„KONTAKTÓRA”		
Tanítás (óvodai, iskolai, ambuláns ellátás)	20/40óra	10 kredit
Óramegbeszélés, vizsgálat, hospitálás	25/50 óra	4 kredit
RÉSZÓRASZÁM:	45/90 óra/félév	14 kredit
„NEM KONTAKTÓRA” EGYÉB LOGOPÉDIAI, GYÓPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK		
Belső tanszéki (oktatói) konzultáció – esetmegbeszélések	6/8 óra	
Portfólió, terápiás tervezetek készítése, bemutatása	14/ 30óra	
Az intézmény által meghatározott tevékenységek	25/32 óra	
RÉSZÓRASZÁM:	45/70 óra/félév	
ZÁRÓTANÍTÁS	-	
ÖSSZESEN:	90/160 óra	

2.7.1. Hallgatói kontaktórának minősül a terepgyakorlat folyamán:

Tanítás

A hallgató tanításaira tervezetet készít, melyet az órák megtartása előtt mentorának bemutat.

A tanítási tervezet készítésének formai és tartalmi követelményei:

- A tervezet fejlécében fel kell tüntetni a gyakorlat helyét, időpontját, a gyakorlatvezető nevét, a beszédhibások nevét, a beszédhiba típusát, és az óra célját, feladatát, anyagát, eszközeit.
- Az óra felépítésének tartalmaznia kell az adott beszédhiba terápiájában alkalmazandó órátípus menetét, a teljes nyelvi anyagot és annak megvalósítási módját, az esetleges egyéniesített készségfejlesztéseket, a szó szerinti instrukciókat és az alkalmazandó eszközöket.

A tanítási tervezet feleljen meg a felsőoktatásban elvárható formai követelményeknek (lásd melléklet).

A tanítások tartalma kiterjed valamennyi, az elméletben már elsajátított kórképre:

1. Specifikus nyelvfejlődési zavarok
2. Artikuláció és fonológiai zavarok
3. A beszédfolyamatosság zavarai
4. Rezonancia zavara
5. Az írott nyelv és számolás zavarai
6. Nyelvlökéses nyelés

Óramegbeszélés

Az óramegbeszélések alkalmával a mentor felkészíti a hallgatót az órák megtartására, jóváhagyja a hallgató által bemutatott tanítási tervezeteket, a hallgatói önértékelés után értékeli a hallgató tanítását, szakmai észrevételeivel korrigálja a terápia során felmerült hibákat.

Intézményi (mentori) konzultáció

A hallgató heti rendszerességgel (az óramegbeszéléseken kívül) mentoránál intézményi konzultáción vesz részt. A konzultáció feladata a terápián részt vevő gyermekek anamnéziseinek megismerése, elemzése, a hallgató által végzett vizsgálatok kiértékelése és elemzése, a terápiás tervek megbeszélése.

Vizsgálat

A hallgató a gyakorlat időtartama alatt az adott kórképek sajátosságainak megfelelően szupervízióval vizsgálatokat végez.

Specifikus nyelvfajlárdési zavarok vizsgálata a következőket tartalmazza:

- anamnézis, speciális anamnézis,
- a gyermek kommunikációjának megfigyelése,
- a nyelvi fejlettség vizsgálata (Bittera E.- Juhász Á.),
- a beszédszervek állapota és funkcióképesége,
- tájékozódó mozgásvizsgálat,
- tájékozódó lateralitásvizsgálat,
- a viselkedés és magatartás megfigyelése.

Az artikulációs és fonológiai zavarok vizsgálata a következőket tartalmazza:

- anamnézis,
- a gyermek kommunikációjának megfigyelése,
- az artikuláció vizsgálata,
- Schilling-féle vizsgálat,
- a beszédszervek állapota és funkcióképesége,
- tájékozódó mozgásvizsgálat,
- tájékozódó lateralitásvizsgálat,
- a viselkedés és magatartás megfigyelése.

A rezonancia zavar vizsgálata a következőket tartalmazza:

- anamnézis,
- a gyermek kommunikációjának megfigyelése,
- az artikuláció vizsgálata,
- Schilling-féle vizsgálat,
- az orrhangzós színezet vizsgálata,
- a beszédszervek állapota és funkcióképessége,
- tájékozódó mozgásvizsgálat,
- tájékozódó lateralitásvizsgálat
- a viselkedés és magatartás megfigyelése.

A vizsgálatok alapján a hallgató logopédiai véleményt készít. A vélemény tartalmazza az elvégzett vizsgálatokat, azok eredményeit, a felállított diagnózist és ennek terápiás konzekvenciáit.

A vizsgálatok dokumentációi a portfólió részét képezik.

Hospitálás

A hallgató a megadott óraszámban a mentoránál/mentorainál hospitál, erről órákra lebontott hospitálási naplót vezet, amelyet mentora a kézjegyével lát el.

A hospitálási napló része a portfóliónak.

A hospitálási napló javasolt megfigyelési szempontjai:

A megfigyelés alapvető feltétele:

- a logopédiai terápiában részesülő beszédhibás gyermek/ifjú/felnőtt differenciál- és folyamatdiagnózisának ismerete, a mentortól szerzett információk és a meglévő vizsgálati anyagok alapján

A terápiás foglalkozás megfigyelési szempontsora:

- a bemutató óra célja,
- a bemutató óra feladatai, tartalma,
- a bemutatott logopédiai óra felépítése, a beszédkórképnek megfelelő módszertani lépések,
- a bemutató órán alkalmazott terápiás módszerek, eszközök alkalmazása,
- a beszédhibás személyre szabott fejlesztés formái és azok tartalma,
- a kitűzött célok, feladatok és tartalmak megvalósulása,
- a mentor/hallgató vezetési stílusának és magatartásának megfigyelése (atmoszférateremtő képesség, empátiás készség)
- a mentor/hallgató pragmatikája, konfliktuskezelése, kommunikációja (verbális – nonverbális közléseinek kongruencia)

A beszédhibás személy – gyermek, ifjú, felnőtt - megfigyeléséhez javasolt szempontok:

- A beszédhibás magatartása, személyisége
- A beszédhibás kommunikációs sajátosságai
  - Verbális és nonverbális kommunikációjának jellemzői játék közben, terápiás helyzetben, csoporthelyzetben
  - A beszédhibás beszédének jellemzői (légzés, hangadás, artikuláció, beszédtempó, hangsúly, hanglejtés)
  - A beszédhibás (írott és beszélt) nyelvhasználatának jellemzői (fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai jellemzők)
- A beszédhibás mozgása
  - A nagymozgások, finommozgások, beszédszervi mozgások jellemzői
- A beszédhibás játéka
- A beszédhibás muzikalitása

2.7.2. Egyéb logopédiai, gyógypedagógiai tevékenységek

Hallgatói kontaktórának nem minősülő tevékenység a terepgyakorlat folyamán:

1. Nem csak az ellátandó személlyel/csoporttal és nem közvetlen órarendi és/vagy, tervezett időben és keretek között végzett tevékenység.
2. A munkahely világának megismerése.
3. A képzőhely által előírt szeminárium teljesítése.

4. A hallgató és a mentor illetve gyakorlatvezető oktatóval egyeztetett hallgató által választott a szakhoz illetve szakirányhoz kapcsolódó egyéb tevékenység.

A nem kontaktórának minősülő munkaórák tartalma:

- Családlátogatás
- Prevenációs előadások tartása
- Beszédfejlesztő/beszédtechnika csoportok szervezése
- Prevencióhoz szükséges ismertetőanyagok készítése
- Iskolai, intézményi rendezvényeken, megbeszéléseken való részvétel pl.: értekezleteken, team-megbeszéléseken
- Az iskola/intézmény tanulóinak, klienseinek megismerése
- Az intézmény, mint szervezet megismerése
- Az intézmény - a hallgató számára releváns és publikus - dokumentumainak megismerése
- Egyéb tevékenység
- Kari oktató által tartott szemináriumon való részvétel (heti 2 óra) tömbösített formában
- A szakmai gyakorlat során szerzett tapasztalatokat bemutató portfólió elkészítése

Belső tanszéki (oktatói) szeminárium

A hallgató - tömbösített órák keretében - tanszéki konzultációkon vesz részt az erre kijelölt tanszéki oktatónál. A konzultáció feladata a szupervízió, a hallgatói esetismertetések és esetmegbeszélések segítségével.

Portfólió, terápiás tervezetek készítése, bemutatása

A hallgató a hospitálásairól, tanításairól és egyéb gyakorlati tevékenységeiről Logopédiai gyakorlati naplót vezet (lásd melléklet).

A portfóliót folyamatosan állítja össze a hallgató, annak megvédése az államvizsga részét képezi.

A portfólió részei:

- Logopédiai gyakorlati napló,
- hospitálási napló,
- tanítási tervezetek,
- vizsgálati dokumentációk,
- egy gyermek megfigyelésének, részletes logopédiai vizsgálatának, terápiás tervezetének ismertetése.

A hallgató a portfólió részét képező gyakorlati anyagait (Logopédiai gyakorlati napló, hospitálási napló,) a terepgyakorlatot követő 2 héten belül leadja a felelős tanszéki oktatónak.

Amennyiben az intézmény számára kedvezőbb, a hallgató a fent előírt munkahetet esetleg 4 tanítási/munkanapon is teljesítheti.

2.8. A hallgatóval szemben támasztott követelmények

Kötelező részvétel a gyakorlaton.

- A hiányzásokat pótolni kell, az igazolatlan hiányzás félévvesztéssel jár.
- A terepgyakorlat teljesítése a főiskolai záróvizsgára bocsátás előfeltétele.
- Ahallgató a tanszék által készített beosztást betartja, valamint alkalmazkodik a mentora követelményeihez.
- A gyakorlat ideje alatt a hallgató az intézmény házirendjét betartja, a tanítási órák kezdete előtt, a mentor által megjelölt időben megjelenik. Ettől eltéréskor a gyakorlatvezető tanárnak joga van a tanítást nem engedélyezni.

Hospitálási napló, tanítási tervezetek, Logopédiai gyakorlati napló

- A hallgató a megadott óraszámban a mentoránál/mentorainál hospitál, erről órákra lebontott hospitálási naplót vezet, amelyet a mentor a kézjeggyével lát el.
- A megbeszélte hospitálások után tanításokat végez az elméletben már elsajátított témakörökből.
- A tanítási/terápiás óráira a mentor instrukciói alapján vázlattal készül fel, annak tartalmi és formai követelményeit betartja, mentorának az általa megadott határidőre bemutatja. Ha a mentor a vázlatban módosításokat javasol, azokat a hallgatónak a mentor által meghatározott időpontig be kell mutatnia.

- A hallgató a tanításaira, terápiás foglalkozásaira szemléltető eszközöket készít, amelyek saját logopédiai eszköztárát bővítik.
A hallgató hospitálásairól, gyakorló tanításairól vezeti a Fonetikai és Logopédiai Tanszék által összeállított Logopédiai gyakorlati naplót, amelyet mentora aláírásával igazol. A terepgyakorlatot követő 2 héten belül ezt is a tanszéki megbízott oktatónak adja le a Fonetikai és Logopédiai Tanszéken. A hallgató ennek bemutatásával és a mentor aláírásával igazolja gyakorlata teljesítését. Ezek hiányában a gyakorlat nem minősíthető, azaz nem fogadható el.

A hallgató portfóliójának megvédése az államvizsga részét képezi.

2.9. A mentor feladatai

A mentor (legalább 5 éves szakmai tapasztalattal rendelkező logopédus, munkahelyének elismert képviselője)

- Bővítse az elsajátított kórképek terápiájával kapcsolatos ismereteket, a különböző életkorok, valamint a beszédhibások pszichés sajátosságainak figyelembe vételével.
- Ismertesse meg az intézményben folytatott logopédiai tevékenység színtereit, folyamat-jellegét. Vonja be a hallgatót a logopédiai team-munkába.
- A gyakorlat megadott óraszámában, órarendjének megfelelően bemutató tanítást tart és vizsgál. Az ezekről készített hospitálási naplót kézjegyével látja el.
- Felkészíti a hallgatót a kötelező óráira, ellenőrzi és javítja a tervezetét, majd azt kézjegyével látja el.
- Szupervízióval segíti a hallgató vizsgálatait.
- Lehetőséget ad a hallgatói kreativitás kibontakozásának.

- A hallgatói tanítások után az órákat szóban értékeli (különös tekintettel a felkészülésre és az óravezetésre).
- Vezeti a hallgatók jelenlétét, illetve mulasztását és a Logopédiai gyakorlati napló aláírásával igazolja a részvételt. A hallgató indokolatlan hiányzása esetén értesíti a tanszéki felelőst.
- A féléves terepgyakorlat végén a hallgató teljesítményét, zárótanítását írásban értékeli és javasolt érdemjeggyel minősíti. Ezt a hallgatóval ismerteti, aki annak tudomásulvételét aláírásával igazolja.
- A mentor a hallgatói értékelést a gyakorlat befejeztével megküldi a Fonetikai és Logopédiai Tanszék felelősének.

2.10. Terepgyakorlat minősítése

A terepgyakorlat ötfokozatú gyakorlati jeggyel zárul, amelyet a tanszéki felelős a mentor szöveges értékelése és érdemjegye, valamint a hallgatói írásbeli munkák alapján alakít ki.

A hallgatói tanítások értékelése a Logopédiai gyakorlati naplóban található szempontok alapján történik (lásd melléklet).

2.11. Tudnivalók a zárótanításról

2.11.1. A zárótanítás helye, időpontja, módja

A zárótanításra a 8. félév terepgyakorlatának befejezésekor kerül sor, annál a mentornál, akinél a hallgató az utolsó tanításait végezte és abból a beszédhiba típusból, amelyet mentorával egyeztetett. A zárótanítás időpontja a félév utolsó két hete. A zárótanításon legalább kéttagú bizottság – elnök, mentor - vesz részt.

2.11.2. Felkészülés a zárótanításra

A zárótanítás alapvetően a hallgató munkája. Az óra céljának, feladatának és anyagának kialakításakor a már megszerzett ismereteire (beszédkörkép, a beszédhibások státusza, alkalmazott terápiás eljárás) kell támaszkodnia. Ehhez a mentor rávezető instrukciókat adhat.

A zárótanításra a hallgató a tervezetét önállóan készíti el, amely tartalmazza a fedőlapot, a belső borítót, a vázlatot és a kidolgozott tervezetet. Külalakja feleljen meg a felsőoktatásban elvárható követelményeknek.

2.11.3. A zárótanítás bírálata

A bírálat a hallgató saját munkájának értékelésével kezdődik, amelynek során megindokolja tervezetének felépítését és tartalmát, valamint annak megvalósítását. Ezt követi a mentor, végül az elnök bírálata.

A tervezet, a zárótanítás és a hallgató saját munkájának értékelés alapján a mentor az elnökkel egyetértésben megállapítja a zárótanítás érdemjegyét. A bírálatot és az érdemjegyet a mentor rávezeti a tervezetre.

A zárótanítás dokumentumát a mentor és az elnök írja alá. A zárótanítási tervezeteket és annak eredményét a Fonetikai és Logopédiai Tanszéknek kell elküldeni.